

Sygn. akt I USK 396/21

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 maja 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 18 listopada 2020 r. oddalił apelację M. K. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 9 października 2019 r., oddalającego wniesione przez niego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 6 października 2017 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wobec nieudowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej wnioskodawca, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego - art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 29) w związku z art. 32 tej ustawy oraz § 2 ust. 1 § 4 ust 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. z 1983 r. Nr 8 poz.43, dalej zwane „rozporządzeniem”) w związku z załącznikiem do rozporządzenia - wykazem A, dział VI, pkt 7, przez ich błędną wykładnię i posłużenie się jedynie wykładnią literalną przepisów, a nie celowościową i funkcjonalną przy ocenie okresów pracy ubezpieczonego w S. i warunków pracy tam świadczonej przez skarżącego w klejowni i w maszynowni, przez przyjęcie, że okresy pracy świadczonej w oddziale maszynowni nie były pracą w warunkach szczególnych, jako że czynności wykonywane w maszynowni nie są objęte wykazem A rozporządzenia, a nadto przez błędną ocenę okresów pracy ubezpieczonego uzasadniających prawo do świadczeń emerytalnych, w których praca wykonywana była w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym danym stanowisku pracy, przejawiającą się w braku ustalenia rzeczywistego wymiaru czasu pracy, zakresu obowiązków ubezpieczonego i rodzaju świadczonej pracy w S. na jednej hali, bez podziału fizycznego między pomieszczeniem oddziału klejowni i maszynowni. Ponadto podniósł także zarzut naruszenia przepisów postępowania: 1) art. 233 § 1 k.p.c., polegającego na błędnej i wykraczającej poza schematy logiki formalnej ocenie materiału dowodowego w postaci dokumentów angaży skarżącego znajdujących się w archiwalnych aktach osobowych i przyjęcie przez Sąd bezprawnego domniemania, że skoro z dokumentów tych wynika, że odwołujący się pracował w oddziale maszynowni od początku zatrudnienia do 31 października 1983 r. oraz od 1 lipca 1985 r. do końca zatrudnienia, to w oddziale klejowni pracował on jedynie od 1 listopada 1983 r. do 30 czerwca 1985 r., w sytuacji gdy dowody w postaci zeznań świadków: S. S., G. K. i skarżącego, uznane przez Sąd za wiarygodne, wykazywały przeciwną, istotą w stanie faktycznym sprawy okoliczność wskazującą na wykonywanie pracy z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne (dalej również kleje organiczne), co doprowadziło do błędnego przyjęcia przez Sąd, że skarżący nie spełnił warunku

osiągnięcia 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach; 2) art. 233 § 1 k.p.c., przez częściowo błędną, wybiórczą i niewszechstronną ocenę dowodu w postaci zeznań świadków S. S., G. K. oraz skarżącego i pominięcie przez Sąd, istotnej dla rozstrzygnięcia sporu okoliczności, że praca w oddziale klejowni i oddziale maszynowni była wykonywana na jednej hali, naprzemiennie godzinowo w ciągu dnia przy różnych stanowiskach pracy, przy użyciu klejów organicznych i w której to hali nie było żadnych ścian działowych, co doprowadziło Sąd do błędnego przyjęcia jakoby praca skarżącego dla S. nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych; 2) art. 233 § 1 k.p.c., przez częściowo błędną, wybiórczą i niewszechstronną ocenę dowodu w postaci zeznań świadków S. S., G. K., a także skarżącego i pominięcie przez Sąd bezspornego faktu, że: a) ubezpieczony, mimo iż pracował naprzemiennie na stanowiskach pracy w oddziale klejowni i w oddziale maszynowni, to wykonując pracę w maszynowni, w każdej chwili mógł być zawezwany do wykonywania czynności w klejowni i na odwrót, a system czasu nie był przez pracodawcę uprzednio określony z wyróżnieniem na wskazanie czasu pracy w obu oddziałach, zatem cały czas pozostawał w gotowości do wykonywania pracy w klejowni i w maszynowni z użyciem klejów organicznych; b) świadek S. S. zeznał, że „około 50% na 50% pracowałem na klejowni i na maszynowni. Ze skarżącym było podobnie”, co doprowadziło Sąd do błędnej oceny okresów pracy ubezpieczonego w S. i bezprawnego przyjęcia - bez ustalenia rzeczywistego czasu pracy ubezpieczonego z użyciem klejów organicznych - braku świadczenia pracy w warunkach szczególnych; c) wraz z skarżącym w okresie od 1975 r. do 1998 r. analogiczną pracę na stanowisku stolarza wykonywał świadek S. S., któremu to przyznano prawo do wcześniejszej emerytury ze względu na pracę w szczególnych warunkach (pracę w klejowniach z użyciem klejów organicznych), co wobec załączenia akt sprawy o emeryturę świadka S. S. stanowiło pominięcie istotnego materiału dowodowego i błędne przyjęcia przez Sąd założenia, jakoby praca skarżącego w S. nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

Z powołaniem na powyższe podstawy skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, przez przyznanie

ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego; ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w P. i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Ponadto skarżący wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. W jego ocenie, skoro w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w wykazie A Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, w dziale VI wymieniono prace w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne, to niezbędne jest ustalenie charakteru takiej pracy. Decydująca jest zatem odpowiedź na pytanie: czy pracę świadczoną z użyciem zawierających rozpuszczalniki organiczne można zakwalifikować jako pracę warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, jeśli świadczona jest w przedsiębiorstwie z branży leśnictwa, przemysłu drzewnego i papierniczego, w niewyodrębnionym organizacyjnie/administracyjnie i fizycznie jako klejownia, czyli nie jest wykonywana ściśle w miejscu wskazanym w załączniku? Jeśli tak, to jakie warunki muszą być spełnione, aby taki rodzaj prac w pomieszczeniu klejowni zakwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych li szczególnym charakterze? Jakie czynności, jaki rodzaj pracy, czy jakie stanowiska można zakwalifikować pod pozycją 7 działu VI wykazu A rozporządzenia i jakie ich warunki wykonywania sprawiają, że są pracami w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze?

Ponadto według skarżącego, przedmiotowa skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa i podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie

art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne - w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości - musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”. Nie można zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Z kolei powołanie się w skardze kasacyjnej na jej oczywista zasadność wymaga od skarżącego zawarcia w motywach wniosku wywodu prawnego wyjaśniającego, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawienia argument na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam

zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Sąd Najwyższy zauważa, że skarżący łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Z kolei skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, iż konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Sformułowane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zagadnienia prawne i wątpliwości na tle powołanych przez skarżącego przepisów zostały już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Warto przypomnieć, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach, uprawniającego do emerytury z obniżonego wieku, okresu pracy wnioskodawcy na stanowisku pomocnika stolarza, stolarza i brygadzysty. Sąd odwoławczy podkreślił bowiem, że odwołujący się w zależności od potrzeb zakładu był kierowany do pracy przy klejeniu ram okiennych i drzwiowych - oddział klejowni i odwrotnie do oddziału maszynowni przy obsłudze maszyn do obróbki drewna. Po około 50% czasu pracy pracował w klejowni i

maszynowni. Odwołujący nie pracował przy klejeniu drewnianych elementów stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, ale pracował na przemienne zarówno przy obsłudze maszyn do obróbki drewna, jak i przy klejeniu, w zależności od potrzeb. Kierując się powyższymi przesłankami, Sąd Apelacyjny uznał, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w tym czasie nie spełniała przesłanek wskazanych w wykazie A, dziale VI, poz. 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i nie może być zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Odmowa zakwalifikowania, jako wykonywanej w szczególnych warunkach, pracy wykonywanej naprzemiennie przy obsłudze maszyn do obróbki drewna i przy klejeniu, w zależności od potrzeb pracodawcy, odpowiada pogładowi wyrażanemu w judykaturze.

Wypada zatem przytoczyć treści art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego, między innym, w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych dla nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (czyli 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Przepis art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej wprowadza - jako kryterium dyferencjacji wieku emerytalnego określonego w art. 27 tegoż aktu - rodzaj wykonywanej pracy (tj. szczególne warunki, w jakich jest ona świadczona lub szczególny jej charakter). Wprawdzie ust. 2 powołanego artykułu zawiera definicję pojęcia pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach stanowiąc, że jest nim pracownik zatrudniony przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia. Uregulowania omawianego artykułu nie precyzują jednak szczegółowych przesłanek nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Art. 32 ust. 4 ustawy odsyła w tej materii do dotychczasowych przepisów, którymi są przepisy rangi ustawy lub wydane na mocy delegacji ustawowej (uchwała składu siedmiu sędziów

Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 243). Aktem prawnym normującym tę problematykę jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 czerwca 2004 r., P 17/03 (OTK-A 2004 nr 6, poz. 57), odesłanie to powinno być odczytywane jako kierujące do rozporządzenia w zakresie, w jakim chodzi o ustalenie kwestii wskazanych w art. 32 ust. 4 ustawy, tj. wieku emerytalnego, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 tego artykułu przysługuje prawo do emerytury.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że przewidziane w art. 32 w związku z art. 184 ustawy emerytalnej prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym, jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022). Skoro przepisy art. 32 ust. 2 i 4 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. uznają za pracę w szczególnych warunkach wyłącznie zatrudnienie przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, to oznacza to, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub periodyczne (okresowe), a nie stałe świadczenie

pracy w warunkach narażających na szybszą utratę zdolności do zarobkowania wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75; z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152 i dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638). Nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310).

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość

jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazach A lub B stanowiących załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego.

W dotychczasowym orzecznictwie utrwalił się pogląd, że wyodrębnienie prac w szczególnych warunkach uzasadniających nabycie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym ma zasadniczo charakter branżowo-stanowiskowy (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112; z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, LEX nr 515698; z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638; z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652). Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym.

Należy podkreślić, że w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w dziale VI pod poz. 7 „W leśnictwie, przemyśle drzewnym i papierniczym” do prac w szczególnych warunkach zalicza tylko prace w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 czerwca 2017 r., II UK 288/16 (LEX nr 2329463) dokonał wykładni „prace w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne” w poz. 7, działu VI, wykazu A i doszedł do wniosku, że przedmiotowych prac nie można kojarzyć z nazwami stanowisk (na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w [...] w wyroku z dnia 15 grudnia 2016 r., III AUa 797/16, LEX nr 2208352). W przepisie chodzi bowiem nie o nazewnictwo, ale o to czy pracownik, po pierwsze, przebywał w klejowniach, a po drugie, wykonywał czynności z użyciem kwalifikowanego rodzaju klejów. Zapewne tym wskazaniem kierował się Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 14 października 2015 r., III AUa 724/15 (LEX nr 193682), twierdząc, że zwrot „prace w klejowniach” oznacza pracę w zamkniętym, wyodrębnionym pomieszczeniu klejowni, gdzie stężenie oparów jest znaczne. Praca na hali, nawet jeśli używane są na niej kleje zawierające rozpuszczalniki organiczne, nie jest pracą wymienioną w wykazie A, dziale VI, pod poz. 7, stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (wcześniej do podobnych wniosków doszedł Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 8 października 2013 r., III AUa 1477/13, LEX nr 1388742; zob. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2013 r., I UK 566/12, LEX nr 1383251). Oznacza to, że omawiany przepis zawiera dwojakiego rodzaju ograniczenie. Nie wystarczy wykonywać prace z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne, trzeba jeszcze czynić to w wyodrębnionym pomieszczeniu, przeznaczonym do klejenia. W orzecznictwie podkreśla się, że pomieszczenie klejowni powinno być zamknięte i wydzielone (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 2 października 2012 r., III AUa 375/12, LEX nr 1223158). Konfrontując to wskazanie z § 2 ust. 1 rozporządzenia staje się jasne, że tak zakreślona praca powinna być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Oznacza to, że realizowanie również innych obowiązków nie związanych z „użyciem klejów”, w szczególności poza klejownią, uniemożliwia przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 stycznia 2013 r., III AUa 879/12, LEX nr 1271903; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 lipca 2016 r., III AUa 979/15, LEX nr 2115533; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 2 lipca 2014 r., III AUa 2229/13,

LEX nr 1506134; wyrok Sadu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 3 grudnia 2012 r., III AUa 1457/12, LEX nr 1246624).

Dokonana przez Sąd odwoławczy wykładnia powołanych przepisów jest zatem zgodna z wypracowaną i jednolitą linią orzecniczą Sądu Najwyższego, a skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów, które przemawiałyby za jej zmianą. W związku z powyższym brak jest również podstaw do przyjęcia oczywistej zasadności skargi.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. postanowił jak w sentencji.

a.s.